

**TREBALLS
D'ARQUEOLOGIA, 6**

**Recerca, ensenyament i
patrimoni local: una
visió des d'Europa**

**Actes del III Seminari
d'Arqueologia i Ensenyament**
16-18 de novembre de 2000

Paloma González Marcén
Editora

Novembre, 2000

DADES CATALOGRÀFIQUES RECOMANADES PEL SERVEI DE BIBLIOTEQUES DE LA
UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

Treballs d'Arqueologia

Treballs d'arqueologia / Universitat Autònoma de Barcelona. Departament d'Història de les Societats Pre-capitalistes i Antropologia Social. – 1 (1992-). -- Bellaterra : Universitat Autònoma de Barcelona, 1992- . -- il. ; 23 cm

Anual. -- A partir del núm.3 la redacció és: Departament d'Antropologia Social i Prehistòria. – A partir del núm.6 (2000) també té edició electrònica.

ISSN 1134-9263

I. Universitat Autònoma de Barcelona. Departament d'Història de les Societats Pre-capitalistes i d'Antropologia Social

II. Universitat Autònoma de Barcelona. Departament d'Antropologia Social i de Prehistòria. Divisió de Prehistòria

1. Indústries primitives -- Revistes

2. Prehistòria -- Revistes

Directors

Dr. Rafael Mora (UAB)

Dra. Paloma González Marcén (UAB)

(Universitat de Girona) Dr. Valentín Villaverde
(Universitat de València) Dr. Pablo Arias
(Universidad de Cantabria) Dr. Antoni Bardavio
(Universitat Autònoma de Barcelona) Dr. Joan Pagès
(Universitat Autònoma de Barcelona)

Consell Editor

Dra. Marina Picazo (Universitat Pompeu Fabra)

Dr. James McGlade (University College of

London) Dr. Jorge Martínez (University of California Santa Cruz)

Redacció

Revista Treballs d'Arqueologia

Dep. d'Antropologia Social i Prehistòria

Facultat de Lletres. Edifici B

08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

Tel.: 93.581.12.39

Consell de Redacció

Mónica Barahona, Nuria Castañeda, Dra.

Eulàlia Colomer, Javier González Muñoz,

Cristina Masvidal, Dra. Sandra Montón, Dra.

Maria Pallarés

Intercanvi

Universitat Autònoma de Barcelona

Servei de Biblioteques.

Secció d'Intercanvi de Publicacions

Edifici A

08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

Tel.: 93.581.11.93. Fax: 93.581.20.00

Secretari de Redacció

Joaquim Parcerisas

Comité científic-assessor

Dra. Diane Gifford (University of California

Santa Cruz) Dr. Sander van der Leew

(Université de la Sorbone) Dr. Gonzalo Ruiz-

Zapatero (Universidad Complutense de Madrid)

Dr. Martin Jones (University of Cambridge) Dr.

Joan Santacana (Universitat de Barcelona) Dr.

Xavier Hernández (Universitat de Barcelona)

Dr. José Ramos (Universidad de Cádiz) Dr.

Ramiro March (CNRS) Dr. Manuel

Domínguez-Rodrigo (Universidad Complutense

de Madrid). Dr. Robin Dennell (University of

Sheffield) Dr. Bernard Knapp (University of

Glasgow) Dr. Stelios Andreou (Aristotelou

Panepistimio) Dra. Brit Solli (University of

Tromsø) Dr. Carlos Díez de la Loma

(Universidad de Burgos) Dr. Francisco Burillo

(Universidad de Zaragoza) Dr. Felipe Criado

(Universidad de Santiago) Dr. Narcís Soler

Subscripcions

Universitat Autònoma de Barcelona

Servei de Publicacions

Edifici A

08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

Tel.: 93.581.10.22. Fax: 93.581.20.00

Dipòsit legal

B-46.253-1998

ISSN

1134-9263

Comitè Organitzador:

Mónica Barahona
Antoni Bardavio
Cristina Gatell
Paloma González Marcén
Javier González Muñoz
Cristina Masvidal
Sandra Montón
Rafael Mora
Joaquim Parcerisas

Comitè Científic:

Pierre Cattelain, Musée du Malgre-Tout, Bèlgica
Josep M. Carreté, Ikonos, Barcelona
Mike Corbishley, Education Service, English Heritage, Londres
Angela García Blanco, Museo Arqueológico Nacional, Madrid
Sander van der Leeuw, Institute d'Art et d'Archéologie, Univ.
Paris I
Ricardo Olmos, Centro de Estudios Históricos, C.S.I.C., Madrid
Joan Pagès, Unitat de Didàctica de les Ciències Socials, UAB
Marina Picazo, Facultat d'Humanitats, Univ. Pompeu i Fabra
Gonzalo Ruiz Zapatero, Dept. Prehistòria, Univ. Complutense
Joan Santacana, Dept. Didàctica Ciències Socials, Univ.
Barcelona
Xavier Hernández, Dept. Didàctica Ciències Socials, Univ.
Barcelona

Organitzen:

Divisió de Prehistòria, Universitat Autònoma de Barcelona
Unitat de Didàctica de les Ciències Socials, Universitat Autònoma
de Barcelona
Institut de Ciències de l'Educació, Universitat Autònoma de
Barcelona

Amb el suport de:

DGICYT, Ministerio de Educació y Cultura
CIRIT, Generalitat de Catalunya
Vice-rectorat de Recerca, Universitat Autònoma de Barcelona
Museu d'Història de Catalunya
Museu Torre-Balldovina
Caixa de Pensions i de Catalunya

ÍNDEX

Presentació

DE LA INVESTIGACIÓN A LA EDUCACIÓN Y VICEVERSA

Paloma González Marcén

1

Conferència inaugural

DU PATRIMOINE LOCAL AUX CLASSES EUROPÉENNES DU
PATRIMOINE

Serge Grappin

6

RESUM

Les "Classes Europees del Patrimoni" són una experiència pedagògica nascuda l'any 1982, inclosa com a projecte educatiu del Consell d'Europa, amb la idea de permetre als joves descobrir les riqueses del seu entorn, els testimonis històrics i artístics que s'hi han desenvolupat i la vida que l'anima en el present. El propòsit principal d'aquest projecte és l'educació en la tolerància, el civisme i la integració social de la joventut europea a partir del reconeixement i valoració del patrimoni comú europeu, fent especial èmfasi en el patrimoni d'àmbit bcal i defugint la generalitzada idea de patrimoni com exclusivament allò que és monumental.

RESUMEN:

Las "Clases Europeas del Patrimonio" son una experiencia pedagógica nacida el año 1982, incluida como proyecto educativo del Consejo de Europa, con la idea de permitir a los jóvenes descubrir las riquezas de su entorno, los testimonios históricos y artísticos que se han desarrollado y la vida que lo anima en el presente. El propósito principal de este proyecto es la educación en la tolerancia, el civismo y la integración social de la juventud europea a partir del reconocimiento del patrimonio común europeo poniendo en especial énfasis en el patrimonio de ámbito local y alejándose de la idea de patrimonio como algo exclusivamente monumental.

ABSTRACT

The "Classes on European Heritage" are an educational experience initiated in 1982 included as an educational project of the Council of Europe aiming to make available to young people the richness of its immediate environment, their historical and artistic elements and their actual present life. Their main educational objective consists in promoting tolerance, civism and social integration within European youth by means of the recognition of a common European heritage with a special emphasis on local heritage and on the consideration of heritage as not exclusive monumental.

Projectes educatius europeus entorn al patrimoni arqueològic local

ELS PRIMERS PAGESOS. UN PROJECTE EDUCATIU EN EL MARC DE LA UNIÓ EUROPEA

Antoni Bardavio, Cristina Gatell

14

RESUM

Al llarg dels cursos 97/98, 98/99 i 99/00 va portar-se a terme el Projecte Educatiu Europeu titolat "Patrimoni Arqueològic per a Joves Europeus: els Primers Agricultors a Europa", sota la coordinació de l'IES Sant Quirze de Sant Quirze del Vallès i l'IES La Romànica de Barberà del Vallès (Catalunya). En aquest projecte van també participar el Collège Les Korrigans de Carnac (Bretanya) i el Christ's Hospital School de Horsham (Anglaterra). Com a objectius didàctics concrets del projecte van definir-se els següents: utilitzar el patrimoni arqueològic local com a font de coneixement del passat; identificar, descriure, classificar, analitzar i interpretar fonts arqueològiques; dur a terme petites recerques guiades; reconèixer els elements que caracteritzen les primeres societats neolítiques a Europa; fomentar la comprensió de la importància del patrimoni arqueològic.

RESUMEN

A lo largo de los cursos 97/98, 98/99 y 99/00 se llevó a cabo el Proyecto Educativo Europeo titulado "Patrimonio Arqueológico para jóvenes europeos: los primeros agricultores en Europa", coordinado por el I.E.S. Sant Quirze de Sant Quirze del Vallés y el I.E.S. La Románica de Barberá del Vallés (Cataluña). También participaron en este proyecto el Collège Les Korrigans de Carnac (Bretaña) y el Christ's Hospital School de Horsham (Inglaterra). Se definieron los siguientes objetivos didácticos: utilizar el patrimonio arqueológico local como fuente de conocimiento del pasado; identificar, describir, clasificar, analizar e interpretar fuentes arqueológicas; llevar a cabo pequeñas investigaciones guiadas; reconocer los elementos que caracterizan las primeras sociedades neolíticas en Europa; fomentar la comprensión de la importancia del patrimonio arqueológico.

ABSTRACT

Between 1997 and 2000 the European Education Project called "Archaeological Heritage for the European Youth: the First Farmers" has been carried on. The coordinator school have been the I.E.S. Sant Quirze de Sant Quirze del Vallés and the I.E.S. La Romànica de Barberà del Vallés (Catalonia). The other participants in this project were the Collège Les Korrigans of Carnac (Brittany) and the Christ's Hospital School of Horsham (England). Its educational aims were the following: to use local archaeological heritage as a source for learning about the past; to identify, to classify, to analyze and to interpret archaeological sources; to carry on guided small research projects; to recognize those elements that characterize the first farming societies in Europe; to promote the comprehension of the importance of archaeological heritage.

UN DIA EN LA VIDA DELS ÍBERS CEIP Santa Creu de Calafell

41

RESUM

El coneixement de les societats del passat a partir del treball escolar basat en l'aprofitament de les restes patrimonials locals, és el punt de sortida de l'experiència desenvolupada en el CEIP Santa Creu de Calafell (Calafell, Tarragona). El centre d'interès d'aquest projecte educatiu europeu són les societats protohistòriques europees, concretament el món ibèric, els celtes, els lusitans i els etruscs. Una estratègia didàctica basada en la dramatització en l'escenari de la Ciutadella ibèrica de Calafell va permetre a alumnes d'Educació Primària apropar-se a la vida quotidiana d'aquests grups del passat europeu.

RESUMEN

El conocimiento de las sociedades del pasado a partir del trabajo escolar basado en el aprovechamiento de los restos patrimoniales locales es el punto de partida de la experiencia desarrollada en el CEIP Santa Creu de Calafell (Calafell, Tarragona). El centro de interés de este proyecto educativo europeo son las sociedades protohistóricas europeas, en concreto las ibéricas, celtas, lusitanas y etruscos. Una estrategia didáctica basada en la dramtización hizo posible que los alumnos de Educación Primaria pudieran acercarse a la vida cotidiana de estos grupos del pasado.

ABSTRACT

The starting pont of the experience developed by the primary school CEIP Santa Creu de Calafell (Calafell, Tarragona) consists in learning about past societies by means of a set of activities related to local aracheological heritage. The focus of this European Education Project lies on late prehistoric European societies as the Iberians, the Celts, the Lusitans and the Etruscus. An eduactional proposal based on dramatization and living history made possible for the pupils of Primary Education levels to get closer to the daily life of these prehistoric groups.

SUI SENTIERI DELL'ARTE RUPESTRE: ESPERIENZE DIDATTICHE DI ARCHEOLOGIA RUPESTRE CONDOTTE CON CLASSI "METROPOLITANE" DI SCUOLA ELEMENTARE E MEDIA INFERIORE

Andrea Arca

63

RESUM

El projecte aquí exposat ha estat desenvolupat amb alumnes de l'escola elemental i

mitja inferior de la zona metropolitana de Torí i Gènova, sota la direcció didàctica del Gruppo Ricerche Cultura Montana i de la Cooperativa Archeologica Le Orme dell'Uomo.

El projecte té dos objectius prioritaris: acostar l'alumnat a l'art rupestre, tot fomentant valors de respecte i protecció envers ell; estimular la creativitat de les nenes i dels nens potenciant la seva capacitat d'interpretació i reinterpretació d'una sèrie d'elements iconogràfics portadors de significacions profundes.

RESUMEN

El proyecto que se expone aquí se ha desarrollado con alumnado de la escuela elemental y media inferior de la zona metropolitana de Turín y Génova, bajo la dirección didáctica del Gruppo Ricerche Cultura Montana y de la Cooperativa Archeologica Le Orme dell'Uomo.

El proyecto tiene dos objetivos prioritarios: en primer lugar, acercar el alumnado al arte rupestre, fomentando de ese modo valores de respeto y protección hacia él; en segundo lugar, pretende estimular la creatividad de niñas y niños potenciando su capacidad de interpretación y reinterpretación de una serie de elementos iconográficos portadores de significaciones profundas.

ABSTRACT

The project that is exposed here has been developed with pupils of Primary and first levels of Secondary schools from the metropolitan area of Torino and Geneva, under the educational supervision of the Gruppo Ricerche Cultura Montana and the Cooperativa Archeologica Le Orme dell'Uomo.

The project has two main aims: firstly, to get pupils closer to rock art promoting, by this way, its respect and valuation, secondly, to stimulate creativity in girls and boys increasing their interpretative and reinterpretative abilities in regard to a set of iconographic elements containing deep significance.

LAS PROPUESTAS EDUCATIVAS EN LOS YACIMIENTOS DE LA SIERRA DE ATAPUERCA (BURGOS)

Victoria Moreno

77

RESUMEN

La dimensión social de Atapuerca se ha generado tanto por los espectaculares hallazgos realizados en el campo de la Arqueología y Paleontología humana como por la política de difusión que está llevando a cabo el equipo investigador de los yacimientos. La llegada de visitantes atraídos por esta publicidad contrasta con la casi inexistente presentación del sitio arqueológico. La difusión básica se está realizando a través del Aula Arqueológica Emiliano Aguirre. En un futuro próximo

la administración regional tendrá que diseñar un proyecto a largo plazo, tanto para la presentación de los yacimientos como para garantizar la salvaguarda de la sierra y su entorno.

RESUM

La dimensió social d'Atapuerca s'ha generat tant per les espectaculars troballes realitzades en el camp de l'Arqueologia i la Paleontologia humana com per la política de difusió que està portant a terme l'equip investigador dels jaciments. L'arribada de visitants atrets per aquesta publicitat contrasta amb la quasi inexistent presentació del lloc arqueològic. La difusió bàsica s'està realitzant a través de l'Aula Arqueològica Emiliano Aguirre. En un futur proper, l'administració regional haurà de dissenyar un projecte a llarg termini, tant per la presentació dels jaciments com per garantir la salvaguarda de la serra i dels seu entorn.

ABSTRACT

The social dimension of the Atapuerca sites is a product both of the important archaeological and human palaeontological finds and of the dissemination policy taht is being carried on the the reseacrh team of the sites. The arrival of visitors attracted bay this publicity contrasts with the almost inexistence of presentation infraestructres of the archaeological sites. This basic dissemination aspect is being carried on by means of the Aula Arqueològica Emiliano Aguirre. In a near future, the regional administration intitutions will have to dessign a lon term project, both for the presentation of the sites and for assuring the protection and conservation of the whole area.

La intervenció sobre el patrimoni arqueològic local des de la Formació Professional

LAS ESCUELAS TALLER Y LA FORMACIÓN DE PROFESIONALES EN TORNO A LA ARQUEOLOGÍA

Sebastián Rascón, Ana Lucía Sánchez

91

RESUMEN

En las páginas siguientes se expone la experiencia desarrollada en Alcalá de Henares desde 1986 hasta la actualidad en torno a la recuperación del Patrimonio Arqueológico y, al mismo tiempo, a la formación relacionada con las diversas disciplinas relacionadas con él. Ambas cosas, actuación técnica y formación, se han imbricado en torno al Programa de Escuelas Taller y Casas de Oficios, que en esta ciudad (como en otras muchas) ha proporcionado unos magníficos resultados en todos los campos, permitiendo por una parte el desarrollo de una serie de

actuaciones materiales y, por otra, cumpliendo el objetivo social de formar y lanzar al mercado laboral a personal especializado.

El caso de Alcalá de Henares es objeto de un diseño específico para las necesidades de la ciudad. Naturalmente, y a la hora de planificar actuaciones concretas, pesarán mucho los condicionantes de cada región. Por esto hay que entender que el modelo que aquí se expone ha sido adaptado a unas características concretas, no solo arqueológicas, sino también sociales y económicas, y que su traslación a otros lugares debe considerar estos importantes factores.

RESUM

En las páginas siguientes se expone la experiencia desarrollada en Alcalá de Henares desde 1986 hasta la actualidad en torno a la recuperación del Patrimonio Arqueológico y, al mismo tiempo, a la formación relacionada con las diversas disciplinas relacionadas con él. Ambas cosas, actuación técnica y formación, se han imbricado en torno al Programa de Escuelas Taller y Casas de Oficios, que en esta ciudad (como en otras muchas) ha proporcionado unos magníficos resultados en todos los campos, permitiendo por una parte el desarrollo de una serie de actuaciones materiales y, por otra, cumpliendo el objetivo social de formar y lanzar al mercado laboral a personal especializado.

El caso de Alcalá de Henares es objeto de un diseño específico para las necesidades de la ciudad. Naturalmente, y a la hora de planificar actuaciones concretas, pesarán mucho los condicionantes de cada región. Por esto hay que entender que el modelo que aquí se expone ha sido adaptado a unas características concretas, no solo arqueológicas, sino también sociales y económicas, y que su traslación a otros lugares debe considerar estos importantes factores.

ESCOLA PROFISSIONAL DE ARQUEOLOGIA (1990-2000) EXPERIÊNCIA A CONCILIAR FORMAÇÃO, INVESTIGAÇÃO E CONSERVAÇÃO PREVENTIVA NUMA ESCOLA PÚBLICA

116

Lino Tavares Dies

RESUM

L'any 1990 va ser creada l'Escola Professional d'Arqueologia, escola pública amb perspectiva nacional, procurant respondre a les necessitats del país, avaluades a partir de l'experiència de les dècades dels 70 i 80, desenvolupant el paper de les associacions institucionals.

Aprofitant l'oportunitat de creació d'aquest tipus d'escoles, s'ha procurat respondre, com a element afegit, als factors de rendibilització en intervencions arqueològiques, fent servir els conexeixements obtinguts a partir de l'experiència dels treballs arqueològics iniciats en 1980 en el lloc on està situada, i que portaren a la descoberta de Tongobriga, i, per tant, al treball de camp permanent, a les exigències de treball de laboratori, a les necessitats globals de recerca, manteniment, conservació i divulgació.

RESUMEN

En 1990 fue creada la Escuela Profesional de Arqueología, escuela pública con perspectiva nacional, procurando responder a las necesidades del país, evaluadas a partir de la experiencia de las décadas de los 70 y los 80, desarrollando un papel de asociaciones institucionales.

Aprovechando la oportunidad de crear este tipo de escuelas y procurando responder como elemento de calidad añadido la rentabilización en intervenciones arqueológicas, utiliza la enseñanza obtenida de la experiencia de los trabajos arqueológicos iniciados en 1980 en el lugar donde está situada y que conducen al descubrimiento de Tongobriga, es decir, el trabajo de campo permanente, las exigencias de laboratorio, las necesidades globales de investigación, mantenimiento, conservación y divulgación.

ABSTRACT

In 1990 the Professional School of Archaeology was created. It is a state school with a national scope, that intends to fulfill needs of the country, evaluated from the experience of the previous decades, developing a role as an associative institution..

Benefitting from the opportunity for the creation of these type of schools and trying to include, as a qualitative plus, the rentabilization of archaeological excavations, it uses the knowledge gained from the archaeological research conducted since 1980 in the same location at which the school is situated and that has led to the discovery of Tongobriga: the necessity of constant fieldwork and laboratory tasks and the global necessities of research, maintenance, conservation and dissemination.

REFLEXIONS ENTORN L'ESCOLA TALLER DE LES MINES
PREHISTÒRIQUES DE GAVÀ

Mònica Blasco, Mònica Borrell

131

RESUM

En aquest escrit s'analitza, amb la perspectiva de vora deu anys, l'escola taller de les Mines Prehistòriques de Gavà, una experiència adreçada a la formació d'auxiliars d'excavació arqueològica i de difusió del patrimoni les realitzacions de la qual van contribuir de forma important a fer visitable un dels conjunts arqueològics més singulars del país i afavoriren l'avanç del coneixement científic i la definició d'un programa de difusió per al jaciment. L'aprofitament formatiu i posterior inserció laboral dels seus alumnes, de dubtosa efectivitat, cal analitzar-ho en el context general del programa d'escoles taller i posar-ho també en relació amb les característiques pròpies del mercat laboral de l'arqueologia i del patrimoni històric en general.

RESUMEN

En este escrito se analiza, con la perspectiva de casi diez años, la escuela taller de las Minas Prehistóricas de Gavá, una experiencia dirigida a la formación de auxiliares de excavación arqueológica y de difusión del patrimonio, cuyas realizaciones contribuyeron en gran medida a hacer visitable uno de los conjuntos arqueológicos

más singulares del país y que favorecieron el avance en el conocimiento científico y la definición de un programa de difusión para el yacimiento. El aprovechamiento formativo y posterior inserción laboral de sus alumnos, de dudosa efectividad, ha de analizarse en el contexto general del programa de las escuelas taller y ponerlo también en relación con las características propias del mercado laboral de la arqueología y del patrimonio histórico en general.

ABSTRACT

In this text the experience of the "Escola Taller de les Mines Prehistòriques" of Gavà is analyzed from a perspective of almost ten years since its creation. This experience aimed towards the training of assistants for archaeological excavations and for heritage presentation and it helped in a significant way to making visitable one of the most singular archeological sites of the country and to promoting advances in their scientific research and in the definition of a presentation programme. The educational use and the subsequent entry in the labour market, of arguable efectivity, has to be analyzed within the general context of the programme of "escoles-taller" and linking it with the own characteristics of the labour market in relation to archaeology and, in general terms, to cultural heritage.

Arqueologia i formació universitària

ARCHAEOLOGY IN EDUCATION IN THE U.K. 2000

Neil M. Fleming

144

UNIVERSITY EDUCATION IN ARCHAEOLOGY IN BRITAIN: AN OVERVIEW

John Collis

167

SUMMARY

In Britain Archaeology is recognised as an independent academic subject, with a higher level of funding than Arts subjects. There are three levels of degree, the Bachelor, traditionally the entry point into the profession, the Taught Masters (increasingly the entry level), and the PhD. Degrees are considered only part of the training needed by archaeologists, a practical experience working in the profession is equally important. Degrees are increasingly seen as only the start of a process of 'life long learning', and there is a great need to integrate this learning into defined career structures. Given the great variation in expertise needed by different types of archaeologists, a modular approach to the acquisition of skills is being explored by the Institute of Field Archaeologists, which will encompass the courses offered by universities.

RESUMEN

En el Reino Unido la arqueología está reconocida como una materia académica independiente, con un nivel de subvención mayor que las materias artísticas. Existen

tres tipos de titulación, el Bachelor, que ha constituido tradicionalmente la vía de acceso a la profesión, los Taught Masters (que se está convirtiendo de forma creciente en la titulación de acceso profesional), y el Doctorado. Las titulaciones se consideran tan sólo una parte de la formación que necesitan los arqueólogos, ya que una formación práctica es de igual importancia. Las titulaciones tienden a considerarse cada vez más como el inicio de un proceso de formación continua y existe la necesidad de integrar esta formación en carreras estructuradas y definidas. Dada la gran variedad de especializaciones que necesitan los diferentes tipos de arqueólogos, se está ensayando una aproximación modular a la adquisición de habilidades por parte del Intitute of Field Archaeologists, que complementará los cursos ofrecidos por las universidades.

RESUM

Al Regne Unit l'arqueologia està reconeguda com una matèria acadèmica independent amb un grau de subvenció més gran que les matèries artístiques. Existeixen tres tipus de titulació, el Bachelor, que ha constituït tradicionalment la via d'accés a la professió, els Taught Masters (que s'estan convertint de forma creixent en la titulació d'accés professional) i el Doctorat. Les titulacions es consideren tan sols una part de la formació que necessiten els arqueòlegs, ja que una formació pràctica és d'igual importància. Les titulacions tendeixen a considerar-se cada vegada més com l'inici d'un procés de formació continuada i existeix la necessitat d'integrar aquesta formació en carreres estructurades i definides. Donada la gran varietat d'especialitzacions que necessiten els diferents tipus d'arqueòlegs, s'està assajant una aproximació modular a l'adquisició d'habilitats per part de l'Intitute of Field Archaeologists, que complementarà els cursos oferts per les universitats.

LA FORMACIÓN DE POSTGRADO EN ARQUEOLOGÍA Y GESTIÓN DEL PATRIMONIO: LA EXPERIENCIA DEL LABORATORIO DE ARQUEOLOGÍA Y FORMAS CULTURALES

Felipe Criado, M^a del Mar Bóveda

176

RESUM

En aquest treball es revisa la importància de la formació de postgrau i de les seves possibilitats per complertar les insuficiències de l'ensenyament reglat en temes d'Arqueologia i Patrimoni Cultural. Al contrari d'aquest, i especialment a l'estat espanyol on no està reconeguda la titulació d'Arqueologia ni existeix cap universitat que la ofereixi com a títol propi (malgrat certes i recents experiències), les diferents possibilitats de l'ensenyament de postgrau poden utilitzar-se per impartir cursos d'especialització disciplinar, capacitació professional i formació continuada. En aquest text es discuteixen les possibilitats reals del marc universitari en aquest sentit, oferint alternatives i referències pràctiques concretes. Aquestes propostes es basen en l'experiència del Laboratori d'Arqueologia i Formes Culturals, presentada de forma resumida.

RESUMEN

En el presente trabajo se revisa la importancia de la formación de Postgrado y las

posibilidades de la misma para completar las insuficiencias de la enseñanza reglada en temas de Arqueología y Patrimonio Cultural. Al contrario de ésta, y máxime en el estado español donde no está reconocida la titulación de Arqueología ni existe ninguna Universidad que la ofrezca como título propio (a pesar de ciertas y recientes experiencias al respecto), las diferentes posibilidades de la enseñanza de postgrado pueden utilizarse para impartir cursos de especialización disciplinar, capacitación profesional y formación continua. En este texto se discuten las posibilidades reales del marco universitario en este sentido, ofreciendo alternativas y referencias prácticas concretas. Estas propuestas se basan en la experiencia del Laboratorio de Arqueología y Formas Culturales al respecto, presentada de forma sumaria en este texto.

ABSTRACT

In this paper we discuss the importance of the postgraduate training and its importance for completing the insufficiencies of the degree studies in archaeology and cultural heritage issues. In contrast to these last ones and specially in Spain, where there do not exist any official degree studies on archaeology (although some recent experiences), postgraduate training offers different possibilities for developing specialization and professional training courses and also courses for continuous education. In this paper we discuss also the real possibilities of the university framework for these kind of initiatives, presenting some alternatives and specific practical examples. These proposals are based on the experience of the Laboratory of Archaeology and Cultural Forms.

LA FORMACIÓN INICIAL DEL PROFESORADO PARA LA ENSEÑANZA DEL PATRIMONIO HISTÓRICO Y DE LA HISTORIA

Joan Pagés

205

RESUM

La formació del professorat per a l'ensenyament del patrimoni històric i de la història és objecte d'atenció preferent en molts països del nostre entorn malgrat que no existeix un volum considerable de recerca sobre el tema. En aquest treball es presenten algunes idees sobre la identitat del professorat d'història i algunes propostes sobre els continguts de la seva formació professional.

RESUMEN

La formación del profesorado para la enseñanza del patrimonio histórico y de la historia es objeto de atención preferente en muchos países de nuestro entorno aún a pesar de que no existe mucha investigación al respecto. En este trabajo se presentan algunas ideas sobre la identidad del profesorado de historia y algunas propuestas sobre los contenidos de su formación profesional.

ABSTRACT

The training of teachers in relation to historical heritage and history is an issue of

III Seminari Arqueologia i Ensenyament
Barcelona, 16-18 de novembre, 2000
Treballs d'Arqueologia, 6 (2000)

preferential attention in many countries, although it does not exist a significant amount of research on this topic. In this paper I present some ideas about the identity of the history teachers and about the contents of their professional training.

EL GRADUAT SUPERIOR EN ARQUEOLOGIA DE LA
UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Josep Maria Escolà

218

Taula Rodona

RECERCA, ENSENYAMENT I PATRIMONI LOCAL

Ramón Sagués, Gonzalo Ruiz Zapatero, Pere Izquierdo,

Carles Vicente

221